

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ РІЗНОСПРЯМОВАНОГО РУХУ ДІЄСЛОВА «ХОДИТИ» В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Опанасенко О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Єрмоленко С. В.

У німецькій мові українському дієслову *ходити* відповідають декілька еквівалентів, причому, як підкреслює Н.Л. Шамне, можна відзначити їхню більшу розмаїтість, ніж у випадку з дієсловом *йти*, тому що в німецькій мові вживання дієслова-еквівалента більшою мірою залежить від конкретної мовної ситуації й контекстуального уточнення [3, 35].

В українській мові лексичне значення дієслів *йти* / *ходити* є близьким, розходження в їхній значеннєвій структурі зафіксовані не на лексичному, а на лексико-граматичному рівні, вони розрізняються з погляду визначеності / невизначеності дієслівної дії. Німецькі дієслова *gehen*, *kommen*, *laufen*, на відміну від українських еквівалентів, мають як подібності, так і розходження на лексичному рівні, про що свідчить наявність контекстів, у яких дані дієслова можуть вживатися як синонімічні, а також контекстів, коли можливий тільки один варіант. Так, і дієслову *йти*, і дієслову *ходити* можуть відповідати в німецькій мові дієслова *gehen*, *laufen*, *kommen*. На визначеність :: невизначеність руху (яка реалізується в ознаках спрямованості :: неспрямованості, конкретності :: абстрагованості, кратності :: некратності) у німецькій мові вказують контекстуальні уточнення [2, 64].

Ознака спрямованості :: неспрямованості переміщення в просторі порізнному виражена в українській і німецькій мовах. В українській мові протиставлення дієслів руху 1 і 2 груп за ознакою визначеності :: невизначеності має системний характер, воно опозитивно представлено в основах дієслів типу *йти* й типу *ходити* (*нести* :: *носити*, *летіти* :: *літати* й т.д.). Дане протиставлення найбільш наочно реалізоване саме в семантиці спрямованості :: неспрямованості переміщення в просторі. У німецькій мові ознака визначеності :: невизначеності руху й, відповідно, спрямованості :: неспрямованості виражається не системно, а в додатковому розподілі, він обумовлений контекстуально [1, 52].

Дієслова 1 групи (типу *йти*) в українській мові позначають тільки спрямований рух, що може бути однократним і повторюваним. Дієслова 2 групи типу *ходити* позначають ненаправлений рух, що може бути одиничним і повторюваним, а також різноспрямованим і двоспрямованим. Якщо ж у німецькій мові вжито дієслово руху *gehen*, то обов'язкова, на відміну від української мови, присутність контекстуального уточнення повторюваності руху. Це пояснюється тим, що в українській мові значення повторюваності виражено граматично й посилене лексичним уточненням, що може бути семантично надлишковим, або підкреслює певну кратність

повторюваної дії. У німецькій мові значення повторюваності реалізується в контексті тільки лексичними уточненнями [1, 57].

Ненаправлений рух (різноспрямований) також може бути одиничним і повторюваним. Одиничність в українській мові може бути підкреслена або спеціальним контекстуальним уточненням (*учора, сьогодні*), або виражена формою дієслова теперішнього часу. У німецькій мові значення і одиничності, і повторюваності дії виражається тільки за допомогою уточнень.

1. Кійко Ю. С. Інвентаризація лексико-семантичної групи дієслів пересування в сучасній німецькій мові // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. – Чернівці: ЧНУ. – 2000. – Вип. 98: Германська філологія. – С. 51-59.
2. Тханг Л. Т. Движение в пространстве и проблема картины мира // Изв. РАН. Сер. лит и яз. 1990. Т. 49. № 1. С. 62—69.
3. Шамне Н. Л. Специфика переносных значений немецких глаголов движения *gehen* и *kommen* // Языковая личность: проблемы креативной семантики. Волгоград: Перемена, 2000г. С. 29—36.

Опанасенко, О. Засоби вираження різноспрямованого руху дієслова "ходити" в німецькій мові [Текст] / О. Опанасенко; наук. кер. С.В. Єрмоленко // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 69-70.